המלכה מרגריטה

משלחת של מטפסי הרים מישראל כבשה לראשונה את פסגת מרגריטה - הפסגה של הר סטנלי, השלישי בגובהו באפריקה. המסע לפסגה, הנמצאת סמוך לגבול עם קונגו, באזור שהיה סגור עד לאחרונה למטיילים, עבר בנופים אפופי הוד קדומים וכלל הליכה ביערות גשם וטיפוס על קרחונים / **חזי שקד**

על פסגת מרגריטה
צילום גיל שחם

זה התחיל כחלום, להוביל משלחת ישראלית ראשונה אל המקום שרק שמו מעורר צמרמורת. רכס הרי רוונזורי (Rwenzori), ההרים הלבנים המכונים גם "הרי הירח", אפוף ערפל תמידי ומסתורי לא פחות. רכס זה שוכן על הגבול שבין אוגנדה לרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, והוא עטוף בחלקו התחתון ביערות גשם בלתי חדירים, ובחלקו העליון – בקרחוני עד. עד לפני כמה שנים היה האזור בלתי נגיש, חסר משילות, ממלכתן של קבוצות גרילה החוצות תדיר את הגבול שבין שתי המדינות. שיאו של הרכס בהר סטנלי (Mont Stanley), שלו שתי פסגות המתנוססות כמעט לאותו גובה. הגבוהה מכולן היא פסגת מרגריטה, השלישית בגובהה באפריקה, המתנוססת לגובה של 5,109 מטר מעל פני הים, ומעט מתחתיה – בגובה של 5,091 מטר – מתנשאת פסגת אלכסנדרה. את השאיפה להציב את רגליי בפסגת מרגריטה (Margherita) הגשמתי כבר לפני כמה שנים. עכשיו החלום היה קשה הרבה יותר – להוביל אל פסגה זו משלחת ישראלית ראשונה. החלום קרם עור וגידים והפך למציאות שעלתה על כל דמיון. 12 חברי המשלחת ואנוכי הגענו אל הפסגה, שבעיני רבים נחשבת לאחת מהפסגות הקשות ביותר לטיפוס באפריקה.

Lobelia telekii,
מין של לובליה ענקית
צילום גיל שחם

יער של סביוני ענק
צילום גיל שחם

על ההרים של אפריקה

שנים שאני מוביל משלחות באפריקה. אל פסגת הקילימנג'ארו, ההר הגבוה ביותר באפריקה (5,895 מטר), העפלתי שבע פעמים. אל פסגת הר קניה, ההר השני בגובהו באפריקה (5,199 מטר), העפלתי חמש פעמים. הצבתי את רגליי על הגבוהות שבפסגות הרי האטלס שבמרוקו, על פסגת הר ראס דשאן (Ras Dashan) שבאתיופיה ועל פסגות נוספות רבות בטנזניה ובמלאווי. כל ההרים ראויים וכל אחד מהם מאתגר בדרכו הוא. פעמים רבות עשיתי זאת כאשר משלחת של מטפסים בעקבותיי.

לאוגנדה, ובמיוחד להרים שבה, שמור מקום מיוחד בלבי, כנראה בשל הנגישות הקשה והטבע הפראי. שני ההרים הגבוהים ביותר באוגנדה נמצאים במרחק רב זה מזה. הר אלגון (Mount Elgon, 4,321 מטר) נמצא בדרום־מזרח המדינה, על הגבול עם קניה. רכס הרי רוונזורי נמצא בצדה האחר של אוגנדה, בדרום־מערב, על הגבול עם הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו. בניגוד למסלולי טרקים או מסלולי טיפוס הרים אחרים באפריקה, מסלולי ההליכה בהרים של אוגנדה נחשבים לקשים במיוחד, הן מפאת אורכם, הן עקב הטופוגרפיה המיוחדת שדורשת מהמטייל מאמץ פיזי גדול והן בשל רמת אחזקה נמוכה (במסלולים יש הרבה אבנים וגזעי עצים המפריעים להליכה רציפה). לכל אלה יש להוסיף הרבה גשם ובוץ, מה שמבטיח חוויה רטובה ולא נוחה. ואם לא די בכך, הרי שכדי להגיע לפסגת מרגריטה צריך לחצות שני קרחונים גדולים,

קבוצת המטפסים כולה הגיעה לפסגה
צילום חזי שקד

בדרך למעבר במוואנג'ארה
צילום גיל שחם

על קרחון סטנלי
צילום חזי שקד

לעתים בזוויות חדות במיוחד, הדורשים שימוש בציוד טיפוס טכני. הקרחונים נמסים בקצב מהיר, וכתוצאה מכך נוצרים בהם סדקים עמוקים. אלה מסכנים את המטפסים וגרוע מכך - גורמים לסלעים ולבולדרים ענקיים לאבד את אחיזתם וכך הופכים את אזור הפסגה למאוים תמידית על ידי מפולות סלעים אימתניות.

ואולם, על כל אלה מפצים - ובגדול - נופי קדומים מגוונים ובלתי מופרעים: מיערות עד, יערות חזרן, אינספור פסגות משוננות ועמקים מרהיבים ועד אגמי קרחונים, אינספור נהרות ונחלים, בעלי חיים וצמחייה ייחודיים, מיעוט מטיילים ומעל הכול פסגה מרהיבה, עטורה בקרחונים.

מגלים את הרי הירח

פטולמאיוס קלאודיוס, הוא תַלְמַי, המדען והאסטרונום היווני החשוב ביותר בעת העתיקה (פעל במאה השנייה לספירה), העריך כי יש הרים גבוהים המזינים את הנילוס וכינה אותם בשם "הרי הירח". הוא האמין כי קיימים הרים גבוהים עטורי כיפות קרח, שפסגותיהם נמצאות בעננים או בתוך הערפל, אי שם בלב לבה של אפריקה, וכי הם המקור של הנילוס. ואכן, רכס הרי רוונזורי הוא אחד המקורות הראשיים והחשובים ביותר של נהר הנילוס. שיפוליו המזרחיים מלאים באלפי ערוצים ובנהרות גדולים המובילים את מימיהם עד לימת ויקטוריה, שממנה יוצא נהר הנילוס הלבן.

ככל שאנחנו יודעים, האדם הלבן הראשון שראה את רכס הרי רוונזורי היה סר הנרי סטנלי בשנת 1876. בתקופה זו, זיהוי מקורות הנילוס טרם נעשה. בשנת 1888 חזר סטנלי לרכס, אלא שהפעם הוא צפה במו עיניו בהרים עטורי הקרחונים ותיעד אותם ביומנו. חשוב לציין שמה שהוא ראה אז היה הרבה יותר מרשים ממה שרואים היום, עקב קצב ההיעלמות המבהיל של הקרחונים בכל אפריקה המשוונית. משלחת נוספת הגיעה באותה שנה לגובה של 3,000 מטר.

משלחות אחרות המשיכו לחקור את ההר, בהן משלחת בראשותו של איש הטבע סקוט אליוט, אשר בעקבותיו הגיע לרכס חוקר טבע אחר, ג'. א. ש. מור. לאחרון מיוחסת ההעפלה הראשונה לפסגת הר בייקר, המתנשאת לגובה של 4,843 מטר. בשנת 1904 הגיע הגיאולוג השוויצרי ג'. ג'. דייויד למישור סטנלי מהצד הקונגולזי.

ואולם, השנה החשובה ביותר בחקר הרכס הייתה ללא ספק שנת 1906, כאשר משלחת איטלקית בראשותו של הנסיך לואיג'י אמדאו די סבויה, שבה השתתפו חוקרים מתחומי מדע רבים, מטפסי הרים וצלמים, הצליחה בפעם הראשונה להגיע לרוב פסגות הרכס ולשרטט מפה מצוינת ומדויקת.

הקהילה של קילמבה

ההגעה לאוגנדה תמיד יוצרת תחושת אי נוחות מצד אחד ותחושת גאווה גדולה מצד שני, שהרי נוחתים באנטבה. ביולי של שנת 1976, כאשר השתלטו מחבלים פלסטינים על אחד ממטוסי חברת אייר פראנס, התיר להם אידי אמין, אז מנהיגה הרודן של אוגנדה, להנחית את המטוס בנמל התעופה באנטבה ואף שיתף איתם פעולה. לאחר מכן הוא עסק בתיווך בין החוטפים למדינת ישראל, עד להוצאתו לפועל של מבצע יונתן ושחרור החטופים על ידי כוחות צה"ל. אין ישראלי הנוחת באנטבה ואינו מחפש את הטרמינל הישן של נמל התעופה, שבו התרחשה דרמת החילוץ של בני הערובה על ידי צה"ל, ואין מי שאינו מגניב מבט בניסיון שווא להבחין במרצדס שחורה.

מאנטבה שלחופי ימת ויקטוריה יצאנו בנסיעה ארוכה מערבה (320 קילומטר לערך) אל העיירה פורט פורטל (Fort Portal), ומשם המשכנו דרומה (כ־70 קילומטר נוספים) לקססה (Kasese), עיירה מנומנמת משהו המשמשת כשער הכניסה הדרומי לרכס הרי רוונזורי. קססה שוכנת צפונית לאגם ג'ורג', אחד האגמים הגדולים המהווים את סעיפו המערבי של השבר הסורי־אפריקאי. פסגות רכס רוונזורי ניבטות היטב מהשיפולים המזרחיים של הרכס, מהאזור שבו נמצאות פורט פורטל וקססה.

את הדרך הארוכה לכיוון פסגת מרגריטה בחרנו להתחיל בקבוצת כפרים קטנה, המהווה את הקהילה של קילמבה (Kilembe). קהילה זו שוכנת במורדותיו הדרום־מזרחיים של רכס הרי רוונזורי, לאורך כשמונה קילומטרים וחצי ובמקביל לערוצי הנהרות ניימוואמבה (Nyamwamba) וניימגוסאני, (Nyamugasani), והיא חלק מהנוף ומהמרקם האנושי של אזור זה. סיפורה של קהילת קילמבה הוא גם סיפורה של קהילה חקלאית קטנה, ענייה ומוזנחת, אשר בשטחה התגלו מצבורים אדירים של נחושת וקובלט. כאן נכנסים אינטרסים לאומיים ובינלאומיים וחיי תושבי האזור בכלל ותושבי קילמבה בפרט משתנים הן לטובה והן לרעה.

בשנת 1982 נסגרו המכרות שסיפקו עבודה לתושבי הסביבה, עקב שני גורמים עיקריים: חוסר יציבות וביטחון כללי באזור, שנבע מפגיעות חוזרות ונשנות מצד קבוצות גרילה מקומיות, וירידה מתמשכת במחירי הנחושת בעולם. להערכת מומחים, עם סגירת המכרות נשארו שם עתודות של 4.17 מיליון טונות נחושת ו־5.5 מיליון טונות של קובלט. המכרות, ואיתם העבודה הקשה והמסוכנת, הפכו עם השנים ל"צינור החמצן" של כל תושבי האזור, וסגירתם הנחיתה מהלומה קשה על הכלכלה המקומית. רבים חזרו לעסוק בחקלאות ורק מעטים המשיכו לעבוד במכרות, גם אם עבודת הייצור פסקה.

עם השבת הביטחון האישי לאזור וחזרת הכדאיות

הכלכלית, זכה בשנים האחרונות תאגיד סיני ענק, "תעשיות טיבט־הימה בע"מ" שמו, בזיכיון להפעיל את המכרות מחדש. בעת חתימת ההסכם שילם התאגיד לממשלה, היושבת בקמפלה (Kampala) הבירה, כארבעה מיליון דולר דמי חתימה על החוזה וימשיך וישלם 1.5 מיליון דולר בכל שנה במשך 25 שנה, תקופת הזיכיון. נוסף לכך ישלמו הסינים תמלוגים ומסים לממשלה האוגנדית. התאגיד התחייב להזרים 175 מיליון דולר להחייאה ולתחזוקה שוטפת של המכרות בשלוש השנים הראשונות. את השפעתו של התאגיד הסיני רואים בכל מקום. נכון לעכשיו עובדים 300 מקומיים במכרות, אבל הסינים התחייבו ליצירת 3,500 מקומות עבודה בעתיד ולהזרמת משכורות לתושבים. עם זאת, אי אפשר להתעלם מהמצוקה ומהניצול הציני של עניי המקום לטובת העבודה הקשה והמסוכנת ומגריפת ההון על חשבון אוצרות טבע השייכים לתושבי אוגנדה. זוהי אפריקה. חשוב להדגיש כי התאגיד תורם ומשקיע בבית הספר ובחינוך של ילדי המקום, בשירותי רווחה ובאחזקה שוטפת של בית חולים מקומי ובו 200 מיטות לטובת הקהילה. התאגיד משקיע גם בבנייה ובהרחבה של תחנת חשמל מקומית והתכנון הוא להעלות את ייצור החשמל המקומי מחמישה מיליון מגה־וואט ל־12 מגה־וואט. כמו כן, כביש הגישה לקהילה מתוחזק, משופץ, מוגן ושמור על ידי התאגיד הענק, לטובתו הוא כמובן, אבל הדבר מוסיף מן הסתם ביטחון אישי רב לתושבי המקום. גשמים כבדים בעונה הרטובה גורמים להצפות ולמחיקת בתים בקהילה. התאגיד בונה גשרים מעל נהר ניימוואמבה הזורם לו בעוצמה רבה משיפוליו המזרחיים של רכס הרי רוונזורי ובכך מבטיח גישה בלתי מוגבלת למכרות ולקהילה, גם בעתות שיטפון. חשוב להדגיש כי מדובר עדיין בקהילה חקלאית החיה מן האדמה. החייאת המכרות בקצב גבוה עלולה לגרום לבעיות סביבתיות ולזיהום אוויר, וכדי לשמור על המסורת, על התוצרת החקלאית ועל תושבי המקום, יש לתת על כך את הדעת.

מתחילים את הטרק

את מסענו הרגלי התחלנו כאמור באזור הקהילה של קילמבה, בגובה 1,450 מטר. לאחר פגישה עם המדריכים המקומיים וקבלת תדרוך, יצאנו בהליכה של כמה קילומטרים עד שהגענו למקום שבו מתחיל פארק רוונזורי (Rwenzori Mountains National Park) באופן רשמי. עמדת פקחי הפארק נמצאת בגובה 1,727 מטר. העמדה חבויה בין עצי יער טרופי גבוהים, וככל שהתקדמנו לכיוונה, הבנו יותר ויותר לאן מועדות פנינו: יש קו עצים חד וברור בין אזור החקלאות האינטנסיבי של בני קהילת קילמבה לתחום הפארק, שם גדלים יערות הגשם במלוא הדרם. הכניסה הרשמית לפארק נמצאת בעמק, אך ממנה והלאה, אל תוך הרכסים הגבוהים, משתרעים להם יערות העד מאופק לאופק. מרשים לראות כיצד בני הקהילה מכבדים את החוק ואינם פוגעים בעצים או ביער.

ההגעה לבקתה והצורך להירשם הפכו לאמתלה למנוחה קצרה מהחום, מהלחות ומההליכה שהלכה והתמשכה לה בין חלקות החקלאות הפשוטות ובתי הקהילה. זהו, אנחנו ביער גשם טרופי לח ומוצל, רוחש חרקים ונמלים עוקצניות. פה ושם נשמעות שאגות של קופי קולובוס ושימפנזים. המעבר חד. הדרך מטפסת מעלה כל הזמן בשביל המקביל לנהר מוליאמבלי, יובל מרכזי של נהר ניימוואמבה. בימים הקרובים תיקח אותנו הדרך באופן עקבי בכיוון צפון־מערב. רצועת יער הגשם תלווה אותנו עד לגובה של 3,200 מטר לערך. ההליכה ביום הראשון הייתה מתונה באופן יחסי, אם כי הקילומטר האחרון היה די תלול. החום והעלייה המתישה נתנו אותותיהם גם בחלק מאנשי הצוות. הצעתי לחבר למסע לסחוב לו את התיק. הוא דחה את ההצעה בנימוס, אך לקראת הסוף ביקש להוריד בכל זאת את התיק מגבו. לאחר שש שעות הליכה הגענו אל מחנה סינה (Sine Camp), השוכן בגובה של 2,600 מטר. המחנה נמצא בלבו של יער גשם מוצל. הגובה והשעה שבה הגענו מיתנו את החום. לאחר התארגנות קלה, שתייה ופרישת הציוד, יצאנו בהליכה קצרה לכיוון מפלי אנוקס (Enock's) ושם רחצנו בבריכה עמוקה למרגלות המפלים. המים היו קרים כקרח, אבל החיוך לא ירד מהשפתיים. בימים הבאים ניפרד מהחום, והקור ילווה אותנו לאורך כל ימי הטיול.

את יום המחרת העברנו בהליכה לכיוון מחנה מוטינדה (Mutinda Camp) הממוקם בגובה של 3,670 מטר, מתחת לפסגת מוטנידה, נקודת תצפית מרשימה ביותר בגובה של 3,925 מטר. את היום התחלנו במעבר דרך יערות חזרן וטחבים. עם המשכה הפכה הדרך לתלולה, עם הרבה "מדרגות" גבוהות וסולמות עץ. בעונה הגשומה חגורה זו לחה ובוצית במיוחד, אך הדרך עדיין יפה ומסתורית. המשכנו וחצינו כמה נחלים ומפלים קטנים מלאי אזוב וטחב. אט אט נכנסנו אל הרצועה האפרו־אלפינית, רצועה ייחודית לאפריקה המשוונית בגובה של 3,200 עד 4,500 מטר לערך, שבה התפתחו להם סביוני הענק (*Dendrosenecio kilimanjari*) ומינים שונים של לובליות, בהן *Lobelia telekii*, *Lobelia aberdarica*, ו־*Lobelia rhynchopetalum*, טבע אפריקאי במלוא הדרו.

לאחר כשבע שעות הליכה הגענו אל המחנה. כוונתנו ליום זה הייתה לעלות לפסגת מוטינדה, אבל רובנו הגענו אל המחנה עייפים מאוד, חלקנו אף באפיסת כוחות. גם מזג האוויר הלח והרטוב לא היטיב עמנו, ולכן החלטנו לדחות את ההעפלה לפסגת מוטינדה למחרת בבוקר.

הנוף שנשקף בעלייה לפסגת מוטינדה
צילום גיל שחם

אגמי קצ'ופה המרהיבים
צילום מימין חזי שקד,
צילום משמאל גיל שחם

מחנה מרגריטה שממנו יצאנו אל הפסגה
צילום גיל שחם

ואכן, למחרת קמנו מוקדם במיוחד. העלייה לפסגת מוטינדה הייתה תלולה מאוד, הדרך הבוצית הקשתה עלינו ולחלק מהמטפסים הלובליות שימשו לא פעם נקודת משען ואחיזה בדרך מעלה. ככל שעלינו הפך הנוף ליותר ויותר מרשים. הגענו אל פסגת מוטינדה לאחר כשעה וחצי. הנוף הכה בנו. רכס רוונזורי הענק הופיע לנגד עינינו, ואגמים קרחוניים מרוחקים נפרשו למרגלותינו. בימים טובים, אם מסתכלים מזרחה, הראות מגיעה עד לקססה ואף לאגם ג'ורג'. לאחר שהות של מחצית השעה בפסגה התחלנו בדרך הארוכה למטה. אחרי שעה ורבע של ירידה תלולה מאוד הגענו בחזרה אל המחנה, והיום רק התחיל. ציפתה לנו עוד דרך ארוכה אל מחנה בוגטה (Bugata Camp), בגובה של 4,070 מטר, דרך עמק נמוגסני. את המשכו של יום זה עשינו באזור האפרו־אלפיני של הרכס, אזור לח ורטוב. חצינו את עמק מוטינדה, מלווים כל העת בלובליות ענק מפוארות. המשכנו בטיפוס תלול לעבר עמק נמוגסני. כשעלינו על קו הרכס שתוחם את העמק התגלה לעינינו מחזה מפעים: לאורך העמק רחב הידיים, עד לקו האופק, נפרשה שורה של אגמים קרחוניים בגדלים שונים. זה שמולנו, בצדו האחר של העמק, היה אגם בוגטה, והשקיף עליו מלמעלה מחנה בוגטה, שעמד על מצוק.

סביוני ענק והר סטנלי

את היומיים הבאים הגדירו רוב חברי המשלחת כשני הימים היפים והקשים ביותר בטיול, למעט יום הפסגה. לאחר ארוחת הבוקר התחלנו את דרכינו מעלה לכיוון מעבר במוואנג'ארה (Bamwanjara Pass) שניצב בגובה של 4,450 מטר. את אגמי הקרחונים של עמק נמוגסני השארנו מאחור. העלייה הפכה לתלולה ככל שצברנו יותר ויותר גובה. לאחר שעתיים וחצי הגענו אל המעבר. מנקודה זו יכולנו להבחין בפעם הראשונה במעטה הקרחוני של הר סטנלי ובשתי הפסגות המשוננות שלו: פסגת אלכסנדרה, שכל כולה בתחומי הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, ופסגת שאיפתנו במסע זה – פסגת מרגריטה, המחולקת בין אוגנדה לשכנתה ממערב. פסגות אחרות ברכס נחשפו בפעם הראשונה: פסגת הר בייקר, פסגת הר ספיק ועוד. לא חדלנו מלצלם ומלהתפעל מהנוף. בד בבד, הגובה והמאמץ המתמשך של הימים האחרונים הביאו את המטיילים לכדי תשישות. זהו סיפורו של מסלול קשה במיוחד, מסלול שכמעט כל צעד בו מצריך משנה זהירות ומחשבה על המקום שבו נניח את הרגל הבאה. אין ספק כי מאמץ שכזה גזל מאיתנו אנרגיה רבה. לפנינו התפתלה מטה ירידה תלולה ביותר, ארוכה במיוחד, קשה מאוד, אל עבר אגמי קצ'ופה (Kachope Lakes) המרהיבים. הירידה עצמה הייתה מהפנטת ביופייה; נכנסנו אל תוך יער אדיר מלא באינספור סביוני ענק, וברקע ניצב הר סטנלי. ואולם, כאן לא

המפל הקפוא לפני הטיפוס הסופי
צילום חזי שקד

הדרך הארוכה למטה
צילום חזי שקד

הסתיימה הדרך. שוב המשכנו בדרך חתחתים, מלאה מהמורות, בוץ וגזעי עצים שבורים, לאורך האגמים. ואם לא די בכך הרי שאז התגלתה בפנינו ירידה אכזרית נוספת, חלקה, תלולה מאוד, אינסופית. בסיומה של הירידה כל שיכולנו לחשוב עליו, אחרי שסיימנו להתפעל מהדרך, היה: איך נעלה את הדרך הזאת בחזרה? המשכנו בעלייה מתונה עד שהגענו אל המחנה הבא שלנו בבוטאוו (Batawu Camp), שגובהו 3,970 מטר. היה זה יום קצר באופן יחסי מבחינת המרחק, אבל תלול, קשה וארוך במיוחד מבחינת הזמן. וכדי להוסיף על הקושי בהמשך, הרי שכעבור שלושה ימים עשינו את הדרך הזו בחזרה, אחרי יום פסגה מתיש במיוחד, עם מגפי גומי בשל הבוץ הרב, תוצאה של גשם שוטף.

בערבו של יום ההגעה לבוטאוו, חילקתי את 12 המטפסים לארבע קבוצות, ובראש כל קבוצה עמד מדריך טיפוס הרים מקומי מקצועי. המטרה הייתה לבנות ארבע קבוצות הומוגניות, כך שאם חלק מהמטיילים יתקשו להגיע לפסגה, חלק חזק יותר של המטפסים יצליח בכל זאת להגיע. את יום המחרת, הוא היום לפני יום הפסגה, פתחנו אחרת; במקום ללכת כקבוצה אחת כל אחד מהצוותים יצא בנפרד. רציתי לראות אם החלוקה שעשיתי אכן הייתה נכונה מבחינת יחסי הכוחות בכל אחד מהצוותים. יצאתי ראשון בגפי לכיוון מחנה מרגריטה, השוכן בגובה של 4,485 מטר (המחנה הגבוה ביותר), והשקפתי מלמעלה על קצב ההתקדמות של הצוותים. ואכן, הצוותים הגיעו בזמנים שונים אל מחנה מרגריטה.

ההליכה עצמה הייתה מהפנטת ביופייה. ממחנה בוטאוו ירדנו לכיוון אגמי קיטנדרה (Kitandara Lakes), שני אגמים ציוריים, עטופים מכל עבר בצוקים ובצמחייה בצבעי ירוק ופסטל. הלכנו כמו בתוך ציור, וחשתי שהצייר המפורסם קלוד מונה מלווה אותנו באותו יום. משם המשכנו מעלה לכיוון מעבר סקוט אליוט (Scott Elliott Pass), 4,372 מטר גובהו. מעבר סקוט אליוט הוא גם נקודת המפגש עם מסלול אחר, זה המגיע מצדו המזרחי של הרכס, דרך עמק בוג'וקו (Bujuku). עוד קצת וכל אחד מהצוותים מגיע למחנה מרגריטה, מחנה גבוה וקר בעל אמצעים דלים באופן יחסי, הנמצא ממש מתחת לפסגת סבויה (Savoia). פסגה זו עטורה בקרחון מבהיק וגובהה 4,977 מטר. מחנה מרגריטה היה המחנה המקורי שבו שהתה בשנת 1906 משלחת המחקר האיטלקית שהזכרנו קודם לכן, משלחת שפתחה עידן חדש בהיסטוריה של טיפוס ההרים והמשלחות לאפריקה. את שמן של רבות מפסגות רכס הרי הירח העניקו חוקרי משלחת זו. בולטת במיוחד היא פסגת מרגריטה כמובן, אשר נקראה על שם מרגריטה מריה תרזה ג'ובנה מסבויה, מי שהייתה בעת ההיא מלכת איטליה. המלכה מרגריטה הייתה חובבת טיפוסי הרים, וכמה רכסים בהרי העולם

השונים נקראים על שמה. אנקדוטה מעניינת היא שפיצה מרגריטה הכל כך מפורסמת נקראה על שמה בשנת 1906 משום שמרכיביה מסמלים את צבעי הדגל האיטלקי: עגבניות (אדום), בזיליקום (ירוק) וגבינה (לבן).

פסגת הטרק

התעוררנו אל תוך לילה קר וקצר במיוחד. נרגשים, חלקנו אף מפוחדים, לגמנו את התה החם ולבשנו את הרתמות. בארבע קבוצות יצאנו לדרך, בדרכינו אל הפסגה השלישית בגובהה באפריקה. החושך שלט בכול, ואלמלא המלווים המקומיים שלנו, מציאת הדרך עד לקרחון הראשון הייתה בלתי אפשרית. בתוך החושך, עם ראות כמעט אפסית, ידעו אלה להוביל אותנו אל הערוצים הנכונים, למקומות שבהם יש חבלים מקובעים אשר עזרו לנו לאבטח את עצמנו. כוונתנו הייתה להגיע לקרחון סטנלי עוד לפני הזריחה, וכך היה. משימת נעילת הקרמפונים (מתקן המורכב על נעלי טיפוס הרים ומונע החלקה בזמן הליכה וטיפוס על שלג וקרח) לא הייתה מלאכה קלה בחושך. משעשינו זאת, ההליכה על קרחון סטנלי הייתה מהנה, הגם שרובה נעשתה באפלה. מטייל מאחת הקבוצות החליט שאינו יכול עוד להמשיך וביקש לחזור בחזרה. מטייל אחר שמח לחזור איתו. ביצעתי הערכה מהירה ופירקתי את הקבוצה. החלטתי כי כל אחד משני המטיילים האחרים יצטרף לקבוצה אחרת, וכי המטפס שביקש לסגת ילווה על ידי מדריך אישי. בהמשך החלטה זו הוכיחה עצמה, כאשר כל 12 המטפסים הגיעו אל הפסגה.

בוקר עלה על אפריקה. הזריחה הכתה בנו בשלל צבעים - כחול, צהוב, כתום, ורוד, סגול ואדום. צבעו הלבן של הקרחון התגלה, אנחנו מעל העננים. המעבר לקרחון מרגריטה היה תלול במיוחד ומאתגר באותה מידה, בטח למטיילים שזו להם הפעם הראשונה על קרחון. עם זאת, האור והקרבה לפסגה הפיחו בנו את האמונה שאפשר לעשות זאת. צעדים אחרונים והקבוצה שאיתי הגיעה מתנשפת ומתנשמת לפסגה. בשעתיים הקרובות תגענה כל הקבוצות, לרבות המטייל שזכה לליווי צמוד. ההתרגשות על הפסגה הייתה רבה. חיוכים וצילומים מחד גיסא, התרגשות ודמעות של אושר וסיפוק מאידך גיסא. אנחנו עומדים על חוד צר מלהכיל, ממערב הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, ממזרח אוגנדה ולמטה עננים וקרחונים. אושר גדול. לאחר שהות של שעה נוספת על הפסגה, התחלנו את הדרך לכיוון מחנה מרגריטה. בירידה מטה גלשנו מאובטחים בקטעים התלולים במיוחד, אחד־אחד, קבוצה אחרי קבוצה, מה שגרר אותנו ליום ארוך ומתיש ביותר. ברקע נשמעו קולות נפץ של סלעים ובולדרים שהתנתקו להם ממקומם והתנפצו ברעש גדול על גבי סלעים אחרים. הגענו אל המחנה הגבוה מותשים, עייפים אבל מרוצים מאוד. מרגע זה הלחץ שריחף מעל כל אחד מהמטפסים - האם יגיע לפסגה או לא - הוסר. אנחת רווחה, הקלה גדולה. לפנינו עוד שלושה ימי הליכה ארוכים בירידה, ויום אחד שיהיה דווקא בדגש על עלייה קשה ותלולה במיוחד, עם גשם והרבה בוץ. מסע זה היה שונה מכל מסע אחר שעשיתי או הובלתי באפריקה; הייתה זו משלחת ישראלית ראשונה לפסגת מרגריטה, במסלול קשה במיוחד. טרם הנסיעה לא היה עם מי להתייעץ לגבי המסלול, רמת הקושי שלו וגודל הקבוצה. הערכתי ש־12 מטיילים הם המספר המקסימלי של מטפסים שכדאי להוביל, הערכה שהתגלתה בשטח כנכונה. יותר מ־12 זה הרבה מדי. הימים היו קשים וארוכים, הדרך הייתה קשה ומתישה במיוחד והתברר כי היא מומלצת למטיילים בעלי ניסיון בשטח וכושר גופני טוב ומעלה. כל אלה ועוד חברו לכדי סיום מתוק במיוחד. עצם ההשתתפות במשלחת ראשונה, הרעיון שכל מטייל שותף להתנסות ראשונית וההצלחה הרבה שנחלה משלחת זו עוררו גאווה בלב כל אחד ואחד מאיתנו. נותרתי נטול ספק - טרק או טיפוס ברוונזורי הם החוויה ההררית האולטימטיבית באפריקה. ⊙

חזי שקד - הבעלים של חברת Mouflon, המתמחה בטיולי שטח וטיפוס הרים.
www.mouflon.co.il
הטיול התבצע בשיתוף עם חברת אדמה מסעות וטיולים.
www.adama.co.il
חברי המשלחת:
ד"ר חזי שקד - מוביל המשלחת, ד"ר אבי פנסקי, ארז ששון, רונן חרודי, ד"ר משה (מויש) מנור, שימי חובב, גיל שחם, גיל מוסינזון, יוני גנדלמן, ד"ר ולדי גולדמן, ד"ר אלכס וולפרט, ד"ר דני וייגל, דוד צוקרמן. כל אחד מהם תרם בדרכו הוא להצלחת המשלחת, וכולם פעלו בהתאם לרוח הספורטיבית הדרושה ממטפסי הרים.